

Geef jongeren een plek ■■■ binnen de stadsmuren ■■■

▮ JANA KERREMANS SPRAK MET BRIEN COPPENS OVER H30, EEN ARTISTIEKE WERKPLEK VOOR JONGEREN.

Als eerste en enige artistieke werkplaats voor jongeren in het Mechelse heeft H30 een aparte ontstaansgeschiedenis. H30 is eigenlijk 'van 't stad'. Vanuit de dienst Welzijn van stad Mechelen ontstond begin jaren '90 een werking rond cultuur en diversiteit, naar analogie met gelijkaardige diensten binnen de stad zoals sport en diversiteit, onderwijs en diversiteit. De cultuursector was voordien nog niet bezig met diversiteit en gemeenschapsvorming. Die aandacht kwam er geleidelijk wel vanaf 1994, met de publicatie van het Algemeen Verslag van de Armoede en de acties van de Koning Boudewijnstichting en Kunst en Democratie rond de Artikel 23-projecten. Naar aanleiding van die Art 23-oproep ging de Mechelse Dienst Welzijn van start met het ondersteunen van organisaties met maatschappelijke kwetsbare doelgroepen, in een beginnende sociaal-artistieke werking. Er kwam een projectenpot 'Kunst en Welzijn'. De dienst Welzijn gaf de projecten mee vorm, volgde samen met artistieke partners het hele traject op. Zo kregen kwetsbare en erg kleinschalige projecten toch een kans, projecten die wel eens tussen de mazen van het Artikel 23-initiatievenet glipten.*

STAD NAAR DE KNOPPEN

Brien Coppens (coördinator H30): Op die manier hebben we een groot netwerk opgebouwd, zowel binnen de artistieke, jeugd- als welzijnsector. Op een bepaald moment waren we zelf bezig met het opzetten van eigen sociaal-artistieke projecten, erg kleinschalig. Toen klopten twee artistieke begeleiders uit Mechelen bij ons aan: "We zijn van Mechelen, we zien onze stad naar de knoppen gaan en willen daar toch iets aan doen, met de jongere generatie Mechelaars." Maar ze wisten niet hoe ze bijvoorbeeld de jongeren uit Mechelen van Marokkaanse origine konden bereiken. Samen met onze dienst lukte dat wel. De eerste projecten waren erg intens en beschermd, met slechts tien jongeren, maar in de kringen rond die jongeren hadden de projecten wel veel impact. Er begonnen mensen vragen over te stellen, het beleid kreeg ook één en ander te horen. Ondertussen waren we ook gehuisvest binnen het Mechels cultuurcentrum. Met de komst van het decreet op lokaal cultuurbeleid met aandacht voor ge-

meenschapsvorming is de samenwerking met het cultuurcentrum echt stevig beginnen lopen. Plots beseft de stad dat ze al een dienst in huis had die aan gemeenschapsvorming deed.

Met ons eerste grote theaterproject, 'Rwina doen', stonden we in 2006 in de Mechelse stadschouwburg. Burgemeester Bart Somers heeft die voorstelling gezien, op vraag van een allichtone jongere die hij had gevraagd om voor hem te stemmen. "Ik zal voor jou stemmen, als jij naar mijn toneelstuk komt kijken", had die jongere geantwoord. De burgemeester was zo vol van die ervaring dat de stad drie maanden later onze huidige ruimte voor ons gekocht heeft. Onze projecten liepen, maar we hadden al lang nood aan een plek waar spontane interactie tussen jongeren mogelijk is, waar je niet moet vragen om binnen te komen. Zo ontstond H30 als permanente werking.

We noemen het nu een artistieke werkplek, maar onze doelstelling van het sociale, het laagdrempelige, is daar natuurlijk mee verweven. We willen jongeren een plek geven in het centrum van hun stad. We willen de stad hiermee leren omgaan, én de jongeren én de buurtbewoners.

Jongeren horen thuis in de stad, dus het klopt niet dat je alle initiatieven rond straatcultuur buiten de stad plaatst.

Jongeren horen thuis in de stad, dus het klopt niet dat je alle initiatieven rond straatcultuur buiten de stad plaatst. Een skatepark buiten de stad, op een anonieme plek? Wil je daar je kinderen heen sturen? Als je dat argument aanvoert, dan antwoordt men met: "Is het nu nog niet goed, ze hebben toch hun skatepark?" Maar op die manier ga je politiek halfslachtig om met de jeugd, door ze wel een plek te geven, maar ze geen plek te gunnen in hun eigen stad. Daarvoor dienen ook nog heel wat stadsbewoners gesensibiliseerd te worden. Nog al te vaak zien die de jongeren liever vertrekken.

We proberen niet in vaarwater te zitten van het Deeltijds Kunstonderwijs en kunsteducatieve instellingen. Bij ons is het heel duidelijk dat je hier geen opleiding moet verwachten. Voor die anderen is het ook duidelijk dat we andere dingen doen. In een bepaald jaar waren er twee jongeren die conservatorium volgden en hier meewerkten. Maar het één stond het ander niet in de weg. En omgekeerd geldt dat ook: als jongeren H30 als opstap kiezen, proberen we hen door te verwijzen naar de amateurkunsten of DKO. Maar we hebben onze eigen manier van werken. Elke dag staan hier nieuwe 'graffiti pieces', alles is hier helemaal open. We zitten er met onze neus niet op, ze weten wat kan en niet kan en dat wordt gerespecteerd. Zo zijn er onuitgesproken regels, bijvoorbeeld dat je een 'piece' van uitzonderlijke kwaliteit niet direct overspuit.

In het begin van onze werking hebben we contact gelegd met een breakdancer die veel in het Mechels station danste en daarom veel problemen kreeg met de politie. Toen we dit gebouw

kregen, hebben we hem uitgenodigd om hier te komen dansen en oefenen. Met gedeelde verantwoordelijkheid: hij kreeg een sleutel van het huis, hij moest geen afspraak maken om hier te komen, maar als er iemand aan het repeteren was, moest hij dat respecteren. Later deed hij als breakdancer mee in een theatervoorstelling, het jaar daarna ging hij zelf acteren, en het jaar daarna heeft hij een groepsreis naar Marokko begeleid. Uiteindelijk is hij zelfs in het jeugdwerk gestapt. Dat is natuurlijk wel een modeltraject.

DOZEN

Brien: Een aantal andere dingen loopt hier evengoed moeilijk. Het bereiken van kwetsbare jongeren blijft een constante uitdaging. Daarom is de combinatie met ons Brede Schoolproject 'Skoel Skillz' ideaal (zie artikel 'SkoelSkillz. Mechelen proeft van de Brede School' in dit nummer – red.): op school bereik je immers een diverse groep jongeren. Maar je mag de link met de school ook niet te sterk leggen. Als kwetsbare jongeren hier geraken, moet je energie steken in het uitleggen dat je geen school bent. Ze weten niet goed wat van hen verwacht wordt, hoe ze zich moeten gedragen. Jongeren mogen dus altijd eens komen kijken zonder dat ze iets moeten doen.

In september 2009 zijn we met het theaterproject 'Dozen' gestart. Bij de theaterprojecten vertrekken we meestal vanuit het eigen verhaal en de eigen teksten van jongeren. Nu wordt de tekst van 'Dozen' van Arne Sierens afgewisseld met teksten van de gasten zelf, waarvan de meesten uit de wijk 'barrio' komen, hier vlakbij aan de Leuvensesteenweg. Door de korte teksten kunnen ook jongeren met een beperkt engagement toch van een podiumervaring proeven. Er starten jongeren, er komen erbij, er vallen eraf. Nu zijn er ongeveer 24 jongeren die hieraan meedoen. Nu zitten we op punt dat iedereen blijft komen en dat er geen jongeren meer bij kunnen.

Investeren in hetzelfde type projecten loont. Bij het eerste project moesten we eerst drie maanden rekruteren, met een mager resultaat. Nu volstaat een simpele oproep via ons netwerk en straathoekwerkers. Op de eerste avond doken 27 geïnteresseerde jongeren op. Die groep was divers qua origine, geslacht en leeftijd. Op den duur krijg je wel een natuurlijke selectie naar leeftijd, maar we bepalen niks op voorhand. We werken telkens met een sociale en artistieke begeleider. Naargelang de noden zoeken we daar nog mensen bij. Een ander project waar we aan werken is het Drumkorps – in samenwerking met Met-x uit Brussel. Ondertussen zijn daar ook de 'Stikbitchkes' bijgekomen, een textielproject, en binnenkort starten we ook met de 'Dansfoliekes', een majorettenproject. Aanvankelijk lieten we ons erg inspireren door de 'urban culture' en skatecultuur, maar daardoor bereikten we vooral jongens. De twee laatste projecten richten zich expliciet op meisjes, en zijn ontstaan vanuit hun vragen en wensen.

Investeren
in hetzelfde
type
projecten
loont.

Tweemaal per jaar komen we naar buiten met al onze projecten, en krijgen we een heel divers publiek over de vloer. De jongeren worden dan ook ingeschakeld om de toog te doen – daar maken ze een act op zich van – en er wordt samen soep gemaakt enzovoort. Naar buiten komen is nodig, want we zijn op weinig momenten tastbaar voor de Mechelaars. Soms ben je negen maanden aan een project bezig, maar niemand weet dat. Ouders en vrienden willen ook wel eens zien wat die jongeren hier in de week komen doen. Het is hier niet meteen een omgeving die vertrouwen wekt bij een ouder publiek, dus proberen we met die grote bezoekersmomenten dat wantrouwen weg te nemen. Ook voor de jongeren zelf is het belangrijk dat ze zien wat de andere jongeren presenteren. Ze repeteren vaak apart, zo maak je hen duidelijk dat het niet over hen alleen gaat. Zo ontstaan er onderlinge samenwerking en dwarsverbindingen. Maar je moet kunnen accepteren dat dit traag gaat. Dat krijg je het moeilijkste verkocht aan de buitenwereld: die traagheid. Daar kan je moeilijk mee uitpakken als je niet aanbodgericht werkt. We hebben er ook voor gekozen om niet al te veel te flirten met de pers, we willen dit traag laten groeien.

STERACTEUR/ STERARTIEST

Brien: We hebben bij H30 de keuze gemaakt om de niet-participerende jongeren een opstap te geven naar cultuur. Maar we benoemen dat sociale niet expliciet, we noemen het wel de-

We krijgen vaak telefoons van filmmakers om hen ‘allochtone jongeren’ te leveren.

gelijk een artistieke werkplek. Dat schept soms verwachtingen die we niet kunnen inlossen. Wij zijn geen kunstencentrum. Er zijn wel linken met de kunsten, maar artiesten kweken is niet onze eerste bedoeling. Er is geen waslijst van voorwaarden om aan te voldoen. Jongeren krijgen hier een kans op een podium, maar het blijft wel amateurtheater. Als je met allochtonen aan theater werkt, heb je ook veel mensen die op je zitten te azen. We krijgen vaak telefoons van filmmakers om hen ‘allochtone jongeren’ te leveren. En dan gaat het helemaal niet over kwaliteit, die jongeren moeten gewoon bruin zien. We willen natuurlijk wel dat onze gasten kansen krijgen, maar dan wel kansen in een gezond groeitraject. Sommige partners willen de groep vooral binnenhalen, want ‘dat staat goed’ en je krijgt er veel subsidies voor, maar dan gaat het niet meer over de jongeren. Voor een partnervoorstelling hebben onze jongeren drie weken gerepeteerd voor een grote voorstelling. Natuurlijk waren die jongeren niet klaar voor een voorstelling. Ook een ervaren amateurgezelschap kan na drie weken niet zomaar het podium op. Hier zag je dat de sociale poot van de werking volledig werd onderschat, of dat mensen die sociale omkadering zelfs als belemmering zien voor artistieke doelstellingen. Terwijl dat net hand in hand kan.

Op die manier creëer je wel foute verwachtingen. Door de VRT werden we ook benaderd voor de tv-reeks ‘Rwina’. Natuurlijk waren die jongeren erg gevleid door de vraag van de VRT, en be-

ginnen ze te dromen van een carrière als steracteur. Je kan moeilijk zeggen dat het geen goed idee is dat ze een kans krijgen, maar het heeft ons als H30 in een moeilijke positie geplaatst, omwille van onze vertrouwensband met die jongeren. Voor artistieke actoren zit je dan snel in het vakje van de sociale werkers. Als je bepaalde linken in begeleiding van jongeren overslaat, heb je een probleem. Het is moeilijk om jongeren te leren inschatten op welk niveau ze zitten. Ze kunnen groeien. En soms moet je ook kunnen zeggen: "Nee, jij kan niet mee, je moet nog een aantal stappen zetten."

Op een dag kregen we de vraag van de jongeren om hen te betalen, bijvoorbeeld uit de opbrengst van de ticketverkoop. Maar we hebben hen uitgelegd dat dat geld wordt geïnvesteerd in nieuwe projecten, voor nieuwe jongeren. En dan komt de VRT op de proppen met geld voor hun deelname aan een tv-reeks. Op die manier geef je jongeren een verkeerd beeld van wat ze kunnen doen met hun competenties. Het hele verhaal is alleszins een gigantische leerschool geweest, bijvoorbeeld ook als het gaat over engageren van regisseurs. Nu vragen we naar expliciet engagement, en dan nog blijft het project een moeilijke evenwichtsoefening. Want als het aan sociale begeleiding ontbreekt, gaat het zeker de mist in. Zeker bij deze jongeren is de vertrouwensrelatie essentieel, hoe melig dat ook mag klinken.

